Markus Lassheikki
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto
Dnro 28/2022

3.5.2022

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026 VNS 2/2022 vp

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023 - 2026 linjataan talouspolitiikan perusteita lähivuosiksi.

Venäjän käynnistämä raaka hyökkäyssota Ukrainaan helmikuussa 2022 on muuttanut maailmaa monin tavoin. Toimintaympäristön muutos viime kuukausina on ollut raju ja muutoksen arvioidaan olevan vaikutuksiltaan pitkäaikainen. Seuraukset tuntuvat vahvasti myös Suomen taloudessa. Hallituksen kehysriihessä ja jo aiemmin päätetyssä pääosin maatalouteen kohdistetussa huoltovarmuuspaketissa hallitus onkin reagoinut muuttuneeseen tilanteeseen.

Sodasta aiheutuva tilanne on edelleen arvaamaton ja nopeatkin muutokset voivat olla mahdollisia. Tilanteeseen on varauduttava ja etusijalle on asetettava kansalaisten turvallisuus, ruoka ja energia. Näissä asioissa hallituksella on tarvittaessa oltava valmiutta myös uusiin nopeisiin toimiin.

On myönteistä, että puolustusbudjetin lisäksi kehysriihessä kohdistettiin merkittäviä lisäpanostuksia TKI-varoihin. Suomen talous ja tuotanto ovat murroksessa. Vihreä siirtymä edellyttää tutkimus- ja tuotekehitysvarojen kohdentamista vihreää kasvua edustaviin elinkeinoihin. Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan biokiertotalouden mahdollisuudet hyvinvointimme edistämisessä ovat merkittäviä. Korkealla tasolla oleva tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä osaaminen luovat perusteita taloutemme kasvulle. Maamme runsaisiin luonnonvaroihin perustuvien toimialojen tutkimukseen ja kehitykseen panostaminen palvelee myös ilmastonmuutoksen vastaista taistelua ja ilmastonmuutokseen sopeutumista

Liikenteen rahoitus

Maantie- ja rautatieverkon korjausvelka on kasvanut viime vuosina hallitusten väylänpidon lisäpanostuksista huolimatta viidessä vuodessa 2,5 miljardista eurosta lähemmäs kolmea miljardia. Liikenne12 ohjelman tavoitteena on vähentää väyläverkon korjausvelkaa 2,8 mrd. eurosta 2,2 mrd. euroon.

Parlamentaarinen liikenneryhmä Liikenne12 esitti viime vuoden keväällä 100 miljoonan euron tasokorotusta perusväylänpidon rahoitukseen vuoden 2025 alusta. Hallitus sitoutui tähän lähettäessään Liikenne12 työryhmän esitykset selontekona eduskuntaan (VNS 2/2021).

Eduskunta edellytti Liikenne12 selonteon käsittelyssä, että valtioneuvosto sitoutuu valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman linjauksiin ja huolehtii siitä, että suunnitelman toimeenpanoon tarvittavat määrärahat otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelmissa ja valtion talousarvioesityksissä.

Liikenne- ja viestintäministeriön kehyksestä on kuitenkin lausuttavana olevan julkisen talouden suunnitelman (VNS 2/2022) mukaan tarkoitus leikata 127 milj. euroa. MTK pitää erittäin tärkeänä kehysriihen 2022 pöytäkirjamerkintää, jonka mukaan tavoitteena on, ettei säästö kohdistuisi perusväylänpitoon.

Väyläviraston ennusteen mukaan korjausvelka kasvaa edelleen lähivuodet, mutta alkaisi pienentyä, mikäli 100 miljoonan euron tasokorotus väylänpitoon tehdään parlamentaarisen ryhmän esityksen mukaisesti. MTK pitää huomionarvoisena, että Väyläviraston mukaan huonokuntoisten päällysteiden määrä kasvaa erityisen nopeasti muulla kuin päätieverkolla. Muulla tieverkolla kuin päätieverkolla huonokuntoisten päällysteiden määrä on kasvanut päätieverkkoa selkeästi nopeammin kymmenen viime vuoden aikana. Myös biotalouden kannalta tärkeä soratiestön kunto antaa monin paikoin aihetta huoleen. MTK katsoo, että kun rahoitus on niukkaa, sitä tulee käyttää ensisijaisesti korjausvelan torjuntaan.

Riittämättömän perusväylänpidon rahoitustason vuoksi korjausvelka jatkuvasti kasvaa, minkä seurauksena väyläverkon investointi- ja kehittämistarpeet kasvavat. Perusväylänpidon rahoitustason tulee olla sellainen, että väyläverkon tarvittavat parantamistoimenpiteet pystytään toteuttamaan oikea-aikaisesti niin, että ne eivät mittasuhteiltaan laajene kehittämishankkeiksi.

MTK kantaa huolta erityisesti vähemmän liikennöidyn tieverkon kunnosta. Sen merkitys kasvaa nyt, kun tulevaisuutta rakennetaan kotimaisiin biokiertotalouden raaka-aineisiin perustuvaksi sekä energiaomavaraisuutta on tarkoitus lisätä.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi julkisen talouden suunnitelmassa yksityisteiden avustuksia on tarkoitus korottaa 10 milj. eurolla v. 2023. Avustusten korotus tulee tarpeeseen.

Koko maan kattava, toimiva ja välityskykyinen digi- ja liikenneinfra palvelee biotalousalan ja koko taloutemme kasvua. Muuttuneessa turvallisuustilanteessa perusväylänpidolla on aiempaa tärkeämpää turvata ruokahuollon edellytyksiä sekä bioenergian ja metsäteollisuuden raaka-aineiden saatavuutta.

Markus Lassheikki
Kehitysjohtaja